

НАРОДНА СКУПШТИНА

СЛУЖБЕНИ ЛИСТ О РАДУ СРПСКЕ НАРОДНЕ СКУПШТИНЕ

ИЗЛАЗИ СВАКИ ДАН ЗА ВРЕМЕ СКУПШТИНСКОГ РАДА

ПРЕТПЛАТУ ПРИМА

КРАЉЕВСКО-СРПСКА ДРЖАВНА ШТАМПАРИЈА

ЦЕНА ЈЕ ЛИСТУ:

ЗА СРБИЈУ 6 ДИИ. МЕСЕЧНО

ОД ЈЕДНОГА БРОЈА 0*40 ДИИ.

ЗА СТРАНЕ ЗЕМЉЕ ПОШТАНСКОГ СВЕЗА 15 ДИИ. МЕСЕЧНО

УРЕЂУЈУ СКУПШТИНСКИ СЕКРЕТАРИ:

Ранко Петровић, Доброслав Ружић, Љуб. П. Ђирић.

Број 132

НЕДЕЉА 21 АПРИЛА 1891

Година I

НАПОМЕНА

Услед непажње стенографа при склапању стенографских бележака, 128 број „Нар. Скупштине“ изашао је са испреметаним говорима појединих говорника. С тога се јавља г. г. посланицима и претплатницима поменутог листа, да ће се тај број накнадно одштампати.

УРЕДНИШТВО.

99 САСТАНАК

19 марта 1891 год. у Београду.

ПРЕСЕДАВАО ПРЕДСЕДНИК

Димитрије Катић

СЕКРЕТАР

Ранко Петровић

(НАСТАВАК)

(Предлог за измену закона о Нар. Банци: Изв. М. Јосимовић)

Даље овим изменама тражи Банка, да се фалсификовање како њених новчаница тако и свију осталих исправа од новчане вредности сматра и казни као прављење лажног новца. Ово је међутим противно обичним појмовима и прописима законским, јер се тако може поступати само за новчанице, а никако и за остале исправе новчаних завода.

Сем тога тражи Банка, да у свима споровима са њеним клијентима, они морају долазити овде у трговачки суд, вој на ноге, а то једино из узрока, да би она опет нешто мало својих трошкова уштедила. Међутим ово није сагласно са циљем Народне Банке и интересима публике.

Уверен сам да би у свима овим питањима Скупштина усвојила мишљење одборско, те по томе за Банку не би било користи отуда, што би се овај пројект сада дискутовао и решавао.

Најзад Банка овим пројектом тражи, да се проише поступак за уништај акција и других исправа њених, кад оне клијентима пропадну губитком, услед пожара или др. Ако се у пројекту реч „акција“ свуда замене са „привремена акција“ и реч „исправа“ замене са „исправа од новчане вредности“, онда ово што Банка тражи има смисла и потребно

је. Иначе би се морало одбацити, јер се о судском уништавању може говорити само код хартија и вредности које гласе на име, а не на доносиоца. Но пошто је одбор извештен, да г. министар финансија спрема за идућу Скупштину општи закон о уништавању хартија од вредности, који ће важити за све новчане заводе, па дакле и за Народну Банку; онда и ово није баш тако хитна ствар, да се и одмах и засебно мора у претрес и решење узимати.

Ја дакле сводим мој говор и мишљење по овој ствари на следеће.

Ако је потребно, да се у закону о Народној Банци учине какве измене и допуне, онда је од свију много важнија и нужнија она допуна, коју одбор предлаже у чл. 11 закона. Према томе Банка би била привучена да за златне новчанице има подлогу у злату, а за сребрне у сребру, као што је једино правило и одговора интересима публике и државе, па и сигурности и угледу саме Банке. Уједно да би се и публика и Банка сачували од штете, одбор је додао оно прелазно наређење, по којем за време Банка може одржати ово садање стање, а даје јој се времена да размисли о начину како ће свој рад у будуће довести у правила колосек.

Другим речима пристајем да се поднети пројект дискутује и решава само на основу мишљења одборског.

Иначе сам противан, да се приступи специјалној дебати о овоме пројекту законском, и слажем се са предлогом гос. Јоце Јовановића. Мислим дакле да га треба скинути сада са дневног реда, па нека се цело питање до идуће Скупштине јоште боље проучи. Држим да ће на ово и министар привреде пристати.

Јоца Ж. Јовановић — Кад сам отио говорно о овоме питању у начелу, ја сам изнео мисао, да се ово питање одложи, да министар привреде одреди једну комисију, која ће о овоме размислити, пошто је ово врло важно питање. То ми није нико порицао ни г. министар, ни г. извештач, ни остали говорници и чини ми се да су се сви у томе сложили. Ја бих овде изнео један овакав предлог (чита):

„Овлашћује се министар народне привреде, да сагласно са управом Народне Банке одреди једну комисију, у којој ће и једна и друга страна имати подједнак број чланова, да промисле о начину, на који ће се решити питање о издавању златних и сребрних новчаница и каква метална подлога треба да служи за гарантуру овим новчаницама.“

Ово је мој предлог с тим, да се овај предлог повуче са дневног реда и да се усвоји ова резолуција. Тражим 10 посланика да ме у овоме потпомогну. (Потпомажу га).

Министар привреде К. С. Таушановић — Ја сам мало час изјавио шта мислим о предлогу г. Јоце Јовановића а сад могу још додати да сам се у свему сложио са садржином

његовог предлога, овако како је прочитан али никако се не би сложио са мишљењем г. известиоца а мислим, да он није прави израз мишљења одборског, кад сам на своју руку предлаже, да се све ове измене повуку, јер на ове измене чека Народна Банка већ две година. Те измене учињене су на Скупштини Народне банке још пре две године и она непрестано очекује одобрење законодавног тела, па да може још више пружити помоћи јавном кредиту нашем. Предлог пак г. Јоце Јовановића односи се као што и мало час напоменух једино на одредбе у прелазном наређењу, које је одбор скупштински нашао за умесно да дода, и зато налазим да би најбоље било да оно напред што од Банке потиче сад свршимо и код прелазног наређења да усвојимо предлог г. Јоце. То је у толико потребније што се међу изменама Нар. Банке налази једна која даје Народној Банци могућност, да може појединим општинама за реорганизацију њихову као што су београдска, нишка, крагујевачка, пожаревачка и т. д. давати новац на зајам. Све ове општине чекају ову измену па да могу на залог својих имања добити зајам за реформе своје.

Према томе мислим, да би било штетно, кад би се цео овај закон морао да повлачи натраг, него нека се ове измене приме а за последње нека се избере једна комисија, као што је г. Јоца Јовановић предложио. То би било најцелисходније.

Панта Срећковић — Управо г. министар привреде рече оно што сам ја имао да кажем. Ја имам само ово да додам. Ако примите овај предлог, — ја нећу да помињем друге тачке него само ову прву — ако не усвојите оно, што предлаже Народна Банка, ако решите да она оснује у Крагујевцу и Нишу своје филијале, онда ће новчани заводи у тим местима пропасти. Ја мислим, да овај пројект примимо од тачке до тачке, а тако исто да усвојимо и оно, што је предложио г. Јоца Јовановић.

Јоца Ж. Јовановић — Мени се чини да баш и јесте у овим изменама најглавније то питање, питање о давању зајма општинама. Овим се пројектом хоће да овласти Народна Банка, да може чинити позајмице појединим општинама.

После тога долази друго питање, питање докле може Народна Банка издавати новчанице у сребру. Кад би Народна Банка добила ту повластицу да може давати општинама зајмове, она би морала да изда још за 2—3 милијона више новчаница и онда би у толако теже било те новчанице из саобраћаја повлачити. Стога мислим, да би требало цео овај предлог повући га да се остави за на јесен. (Чује се да се реши.)

Председник — Је ли вољна Скупштина да се реши? (Јесте).

Витомир Младеновић — Не би се могао сложити, да се цео предлог повуче, али мени се чини, да су најбоље разлог, изнели они, који су тражили, да се ове поједине измене изврше, јер без извесних измена Банка неће моћи да ради и да задовољава своје чланове у потраживању. Ја не знам, зашто да се неке измене сад не реше а остале да се оставе за идућу Скупштину.

Председник — Објављујем да је цртрес свршен. Г. Јоца Јовановић поднео је један предлог који је потпомогнут, да се овај пројекат скине са дневног реда. Предлог његов гласи — „Овлашћује се министар народне привреде, да сагласно са управом Народне Банке одреди једну комисију у којој ће и једна и друга страна имати подједнак број чланова, да промисли о начину питања о издавању златних и сребрних новчаница и каква метална подлога треба да служи за гаранцију тим новчаницама, — и да се овај предлог скине са дневног реда“.

Стављам на гласање.

Ко је за то, да се предлог г. Јоце Јовановића усвоји нека изволи седети, а ко је против нека изволи устати. (Већина седи).

Објављујем да је Скупштина усвојила предлог г. Јоце Јовановића да се ове имене скину са дневног реда.

Изволте чути извештај одбора о предлогу г. Виће Радовановића о измени § 57. устројенија управитељства вароши Београда од 1860 године.

Секретар чита:

ИЗВЕШТАЈ ОДБОРА

за

испитивање предлога г. Виће Радовановића о измени § 7. устројенија управитељства вароши Београда од 1860 године

Одбор је проучио исти предлог са мишљењем Државног Савета, па, ценећи, да је циљ и главна побуда предлогу, да квартирина за квартове вароши Београда, која пада на терет државног буџета 12.000 динара, падне од сад на терет општине онако исто, као што падају на терет округа или срезова зграде за окружна и среска начелства; — исти је у начелу усвојио.

У појединостима одбор је учинио следеће примедбе.

1, Да се предложена измена § 7. закона о „устројенију управитељства вароши Београда“ не усвоји, пошто и по мишљењу одбора а и примедби Државног Савета 1. Јула ове год. ступа у важност закон о уређењу округа и срезова, од 1. Јула 1890 године, када губи важност закон, у коме би се речени § изменили хтео.

2, Пошто се плаћање квартирине на терет буџета државног не може оправдати ни по смислу и јасној одредби § 36. закона о подизању јавних грађевина, но је то ушло у практику ваља неким решењем, по смислу кога постоји решење највише власти од 10 Октобра 1864 год. зборник 17. страна 197., у коме се наређује да кирију за квартове, ако који од чланова квартова седи, плаћа дотични по одредби министра финансије. То је одбор мишљења да се друга половина предлога измени овако:

1, Да се решење највише власти од 10 Октобра 1864 године, зборник 17. стр. 197. укине.

2, Да се по смислу § 36 закона о подизању јавних грађевина доноси следеће решење:

„Да грађење, оправке и доправке зграда за смештај управе и квартова вароши Београда пада на терет грађана општине.

Држава уступа зграде и земљиште општини у којој је данас Урава вароши.

Садању уговорену кирију за квартове управе вароши Београда платиће држава до 1. Јула тек. год. а од тог времена плаће на терет општине београдске.

Ово решење сматра се као тумачење § 36 закона о подизању грађевина и важиће од дана, кад га Краљ потпише.

Одбору, подносићи овај предлог са изменом, част је замолити Народну Скупштину, да и она изволи исте измене са решењем усвојити.

На ове измене и решење пристао је и надлежни министар. 16. Марта 1891. год.

Београд.

ПРЕДСЕДНИК ОДБОРА
Вића Т. Радовановић

ИЗВЕСТИЛАЦ

Алекса Ратарцац

ЧЛАНОВИ ОДБОРА:

Трив. Милојевић, Илија Ж. Мојић, М. М. Веселиновић, Драг. С. Илић, Лазар Ј. Лазаревић.

Мишљење Државног Савета

Господине Министре,

Државни Савет проучио је законски предлог г. Виће Радовановића народног посланика о измени у „Устројству управитељства вароши Београда“, који сте му изволили послати писмом вашим од 5 Марта тек. год. П. № 3666.

Као што се из предлога види г. предлагач из тога разлога што „народ у унутрашњости“ набавља потребне зграде за смештај окружних и среских државних надлештава, тражи да и општина београдска даје зграде за смештај Управе вароши Београда и њених квартова.

Пре свега Државном је Савету част изјавити: да овој допуни § 7. устројства управе вар. Београда, није место у том

закону, су томе устројству 1., с тога што има други закон, који говори о окружним надлештвима и зградама за њих, — а то је закон о подизању јавних грађевина; 2., с тога што по закону о уређењу округа и срезова од 1. Јула ове 1890. год., горе поменуто устројство управе вароши Београда губи силу закона 1. Јула 1891. год., као што се то види из члана 111. истог закона, па би било незгодно изменјивати закон, који после 3¹/₂ месеца престаје, као закон важити.

Кад би се хтело да учини, да и општина београдска онако исто даје зграде за смештај окружних надлештава, као што их по закону о јавним грађевинама дају окрузи, онда би имало места да се учини сходна допуна у закону о јавним грађевинама, али при томе требало би имати у виду и изменјени § 36. истога закона, који гласи: „сва окружна надлештва градиће изнова, дограђиваће и оправљати народ дотичног округа о своме трошку, а средством приреза“.

„Досадања државна здања ових надлештава заједно са земљиштима, на којима она постоје, уступају се народу дотичног округа у својину“.

Ако би се дакле хтело, да се Београд, у дужности давања зграда за смештај управе вароши Београда, изравни с окрузима онда би у смислу овог §. 36. закона о подизању јавних грађевина, требало, ако то до сад није учињено, данашњу зграду у којој је смештена Управа вароши Београда, уступити општини београдској, онако како је то учињено са окружним зградама по окрузима. А то исто требало би да се учини и са зградама у којима су смештени поједини квартави, ако су зграде државна својина.

Но Државни Савет налази да се Београд не може потпуно упоређивати у овом обзиру с окрузима.

Београд као престоница, мора да има другачу полицију, но што су полицијске власти по окрузима; ни начин уређивања полицијске власти а ни број њених органа не уређује се само према потреби саме вароши Београда, већ то се мери и опредељује према другим вишим обзирима, према обзирима прилика, које постоје у једној престоници.

Према свему овоме, Државни је Савет мишљења, да не би требало узаконити предложену допуну у устројству Управе вароши Београда онако, како ју је предложио г. Радовановић — а томе следствено да нема места ни оној замени у највишем решењу од 10. Октобра 1864. године.

Саопштавајући вам, господине министре, изложено мишљење Државног Савета и шаљући вам под [.] оригинал предлога, мени је част и овом приликом уверити вас о мом одличном поштовању.

Председник Државног Савета
генерал

С. Грујић. с. р.

Председник — Извештај одборски, предлог и мишење Државног Савета одштампан је и ви сте то примили, с тога стављам овај предлог за сутра на дневни ред.

Изволте чути извештај финансијског одбора о појединим предлозима г. г. министара.

Секретар чита:

Народној Скупштини

ИЗВЕШТАЈ ФИНАНСИЈСКОГ ОДБОРА

I.

Одобр финансијски проучио је предлог г. министра војног о зајму, који гласи:

„За извршење чл. 3. закона о привременом прирезу за ванредне војне потребе од 17. априла о. г., овлашћује се Краљевска влада, да може учинити зајам од десет милијуна динара ефективних, с тим, да интерес и отплата тога зајма не сме прећи 6⁰/₀ од ефективне суме. Интерес и и отплата овога зајма чиниће се до његова измирења из тога ванредног приреза.“ —

Па у споразуму са г. министром финансија има част предложити Народној Скупштини да по овом предлогу изволи донети овако законодавно решење:

„Члан 3. закона о привременом прирезу за ванредне војне потребе од 17 априла 1890 год. има се разумети тако, да је влада Краљевска овлашћена, да за неодожене потребе наоружавања српске војске може учинити зајам од десет милијуна динара ефективних с тим, да интерес и отплата тога зајма не може прећи 6⁰/₀ од ефективне суме“.

II.

Одбор финансијски усвојио је предлог г. министра финансија, да може учинити издатак до 350.000 динара, ради исплате трошкова на предузето катастарско премењавање и остале потребе око истог, но с тим, да издаци за набавку инструмената и осталог прибора за премењивање земљишта падну на терет државне касе; а издаци за дијурне инжењерима, земљомерима и другим радницима, да падну на општине.

Одбору је част предложити Народној Скупштини да и она изволи овај предлог усвојити

III

Одбор финансијски проучио је предлог г. министра нар привреде, којим тражи, да може на терет државне готовине у рачунима свога расхода показати издатке за насељење и издржавање црногорских породица у округу топличком и врањском — па је решио:

„Да се сума од 270.660 динара утрошена у 1890 год. одобри, а за ову 1891. год., да се може утрошити 150.000 динара.“

С тога част је одбору замолити Народну Скупштину, да и она изволи ово примити.

14. Фебр. 1891. год.

Београд

ПРЕДСЕДНИК ФИНАНС. ОДБОРА
Ран. В. Тајсић
(са одвојеним мишењем)

ИЗВЕСТИЛАЦ:

Мил. Марковић

чланови;

Ј. Ж. Јовановић, Милан Ђ. Ђурић, Јов. С. Јовановић,
Марко Петровић, Др. Ст. Нешић, П. Срећковић

Одвојено мишљење

С обзиром на бедно стање ових црногорских породица, које су наше склоности у нас — мишљења смо, да за ову 1891 год. ваља одобрити по предлогу министровом суму од 300.000 динара.

Риста С. Поповић, Милош Марковић

Председник — Извештај је наштампан и раздат посланицима, с тога се овај предлог ставља за сутра на дневни ред.

Изволте чути извештај одбора за оцену законског пројекта о изменама и допунама у међународном телеграфском правилнику и тарифама.

Секретар чита:

Народној Скупштини.

ИЗВЕШТАЈ ОДБОРА

за

оцену законског пројекта о „изменама и допунама у међународном телеграфском правилнику и тарифама“.

Потписани одбор проучио је законски пројекат о изменама и допунама у међународном телеграфском правилнику и тарифама, које су измене донесене прошле године у Паризу на скупштини посланика од 40 држава из целог света, а на којој је скупштини била заступљена и наша отаџбина — и учинио ове измене:

Чл. 1.

„Примају се све измене и допуне у „Међународном Телеграфском Правилнику и Тарифама“ (Règlement de service

international, annexé à la Convention télégraphique internationale de St. Petersburg, et Tarifs. Revision de Paris 1890 год. који се под $\frac{1}{1}$ прилаже), донесене и т. д.

Чл. 2, 3 и 4 изостављају се, а чл. 5 има да гласи:

Чл. 2.

„Овај правилник и Тарифе почеће важити од ^{19 јуна}_{1 јула}

1891 год., од када ће важити и за све државе међународног телеграфског завета“.

Надлежни г. министар *пристао је на ове измене.*

Пошто је овај правилник установа међународног значаја, те се не може у појединостима мењати, него се може само у целини примити или одбацити, то је потписаном одбору част овде у кратко напоменути само најкрупније разлике којима се овај Правилник разликује од досадашњег.

„Настављања и тарифа за међународну телеграфску службу“. Београд 1886 године.

Тако, многи су чланови старог Правилника са свим измачени, многи су скраћени и прецизовани, многи опет знатно раширени. Унесени су у нови Правилник читави нови одељци са својим пододељцима; неки су одељци старог Правилника испреметани у новом тако, да су предњи враћени назад, а задњи помакнути напред.

Што особито одликује овај Правилник јесте стављање ових чланова Конвенције Петроградске пред појединим одељцима Правилника, на којима је одељак правилника засновао.

Што пак битно одликује овај Правилник од досадашњег јесте то, што се уводи најмања (минимална) такса од једног динара за сву јевропску међународну телеграфску преписку. Даље транзитна такса за нашу отаџбину од једне речи повећана је од 7.5 на 10 пара.

И буџет међународне канцеларије у Берну у Швајцарској подигнут је од 70.000 на 100.000 дин. годишње.

Износићи у најзбијенијем облику само ове крупне разлике између новог и старог „Правилника за међународну телеграфску службу“, потписани одбор нада се, да ће тиме убедити Народно Представништво у корисност предложеног Правилника, те с тога узима част предложити, да га и Представништво изволи као таквога примити.

20. марта 1891 год.
у Београду

ПРЕДСЕДНИК ОДБОРА
А. Васиљевић

ИЗВЕСТИЛАЦ

Ран. Петровић

Чланови одбора:

Др. Станоје Нешић, К. А. Јуришић, Младен Марковић, Богосав Поповић, Ј. С. Јовановић.

Председник — И овај предлог ставља се за сутра на дневни ред. Сем тога биће на дневном реду извештај одбора за молбе и жалбе о решеним молбама и жалбама и друго читање закона о шумама.

Данашњу седницу закључујем, а другу заказујем за сутра у 8 часова пре подне.

Дневни је ред објављен.

Саставак овај трајао је до 1 часа по подне.

100 САСТАНАК

20 марта 1891 год. у Београду

ПРЕДСЕДАВАО ПРЕДСЕДНИК

Димитрије Катић

СЕКРЕТАР

Љуб. П. Ђирић

Почетак у 8 $\frac{1}{2}$ часова пре подне.

Присутни г. г. министри: председник министарства просвете и војни.

Председник — Отварам 100 састанак. Изволте чути протокол 99 састанка.

Секретар Витомир Младеновић прочита поменути протокол.

Рапа Нинић — Господин извештач прочита је да сам ја потпомагао одвојено мишљење Ранка Тајсића. Ја сам бранио пројект владин а не одвојено мишљење Ранково.

Секретар — Ово што сам написао стоји и у стенографским белешкама, а и да сам вас чуо да сте тако казали. (Чује се: тако је и било).

Председник — Усваја ли Скупштина прочитани протокол? (Усваја).

Изволте чути молбе и жалбе које су упућене Скупштини.

Секретар чита:

Љубомир Стефановић из Пожаревца, бив. учитељ, моли да му се пензија одреди;

Јован Мишовић из Чајетине, (у ср. златиборском округу ужичког) моли за државну помоћ;

Сељани из Љубичевца (у срезу јасеничком округа крагујевачког) моле да се одвоје од општине страгарске.

Председник — Све ове молбе и жалбе упућују се надлежном одбору.

Сад прелазимо на дневни ред.

На дневном је реду први претрес предлога г. Виће Радовановића и другова о изменама у закону о устројству вароши Београда. Молим г. извештача да заузме своје место (Чује се: извештач је Алекса Ратарац али он није овде).

Онда молим да место њега дође председник тога одбора г. Вића Радовановић.

Вића Радовановић прочита: предлог, за тим мишљење Државног Савета и извештај одбора?

Председник — Тражи ли ко год реч да говори у начелу о овоме предлогу? (Не тражи).

Стављам на гласање: ко је за предлог у начелу нека седи, ко је против нека устане? (Сви седе). Објављујем да је Скупштина усвојила овај предлог у начелу једногласно.

Приступимо сада претресу овога предлога у појединостима.

Вића Радовановић — Предлог овај има две тачке, с тога ћу да прочитам прво тачку прву.

Извештач чита тачку 1.

Председник — Стављам на гласање: ко је за то, да се тачка 1 по мишљењу одборском прими нека седи, ко је против, нека устане? (Сви седе). Објављујем да је Скупштина усвојила тачку прву.

Вића Радовановић прочита тачку 2.

Милош Обрковић — Ја се не бих никако могао да сложим са овим предлогом, да општина београдска подноси и овај терет односно плаћања квартирине за квартове управе вар. Београда. Општина београдска има своје одељке више него што јој треба, а тако исто и позорнице, а тако исто и управа вар. Београда има своје квартове, јер у престоници једне државе, мора да има полицијске власти са својим одељ-

ввцима, вестога што овде живе страни посланици; што долази свет са свију страна итд. и с тога је државна власт дужна да води надзор и рачуна о свима тим људма, да се не би десно какав случај за што је она и одговорна. Ја бих дакле био мишљења да ово треба да остане, као што је и до сада било. —

Тома Јовановић — Господо, кад је овај предлог поднешен онда у начелу нико није био противан овој измени и Скупштина је то једногласно усвојила, али ја не знам како ово може да брани г. Милош Обркнежевић, кад у целој земљи плаћа квартирине околина, т. ј. срез или округ, подиже куће за канцеларије, подиже окружна здања, па чак и судове оправља, а Београд који хоће да има толику безбедност, док је ми тамо у унутрашњости толико немамо, није дужан то да плати. Ми нисмо дужни да плаћамо за Београд да се он краси и још да плаћамо за њихово чување. Ако им је тешко подносити овај терет, онда нека се они распореде, па нека недељом чувају, да не би плаћали квартирину за квартове и пандуре. Зар је мало што плаћамо вар. Београду за вино и све остало што се у њега уноси а Београд нама ништа не плаћа, него још хоће да плаћамо за њега да га чувају, и да га красимо. Ми немамо такве безбедности на граници и онет плаћамо за своје власти. Ако је тешко што овде живе страни посланици и конзули, овда нека их даду нама, па ћемо им дати и бесплатан стан и све и сва. Ја сам дакле за мишљење одборово.

Милош Обркнежевић — Не могу се никад сравнити села и остале вароши са Београдом и г. Тома ће одобрити то, кад зна да су овде у Београду благајне из целе земље, ту је сва финансија, ту су сва највиша надлештва, краљ, посланици страни и т. д. и то све мора да се чува. То не само што треба да чува власт општине вар. Београда, него још и власт државна. И с тога се не могу да сложим са господин Томом.

Тома Јовановић — Господин Обркнежевић вели, да сам ја погрешно протумачио. Нека ми он каже коме се човеку из Београда продала каца купуса и туршија наприке, вериге, бакрачи и покућанство за порез и друге трошкове као што је код нас у унутрашњости. (Чује се: да се реши).

Председник — Је ли вољна Скупштина да се реши?

Живан Радосављевић — Устао сам да и ја кажем неколико речи односно квартирине управе вар. Београда. По моме мишљењу сви разлози г. Милоша Обркнежевића ни у колико нису оправдани, они су са свим ништавни. Он у своме говору вели да општина београдска има своју општину полицију а за квартове управе вар. Београда труди се ако може да тај терет на те квартове падне на целу земљу. Г. Обркнежевић мора признати да у општини београдској има преко 50—60.000 становника и оvolики број становника не може се о једну општину полицију обесити, јер сам уверен да и сад има затрпавости по свима квартовима тушта и тама, и напослетку кад ми у унутрашњости носимо све терете, као што рече Тома Јовановић, издржавамо среске и општинске власти са сиротињом која се 5 пута у години омрсила није, онда зашто и општина београдска код оvolиког њеног богатства да не сноси овај терет, кад хоће да има јачу имаовину и личну безбедност. То би било, господо моја, жалосно. И ми као народни посланици, који смо дошли поверењем и који смо се заклели да ћемо радити савесно, дужни смо да бранимо интересе нашега народа.

Г. предговорник, у колико се сећам, рече: да овде има страних посланика и конзула. Боже мој ала је и то сигуран разлог. Зар је то разлог, господо, боже сачувај? То је разлог господо којим они баш на против самог себе побија. Нека ми он не замери што ћу у оправдању мога говора да наведем један пример. А то је сво: на прилику кад би сви ти конзули, који су у Београду прешли у унутрашњост и да живе у ма којој другој вароши, ја тврдо верујем да би те вароши живахнуле а нарочито Јагодина, и чувала би и пазила те консуле као мало воде на длану. А на питање зашто? ево зашто. Ја мислим, да сви ти конзули са својим персоналом једно на

друго троше редовно 150—200 динара дневно. Ја остављам њему да сумира колико ће имати прихода та варош и њена околина. Но пре него што би се он у овоме потрудио ја га могу напред уверити да ова сума износи скоро на 800.000 динара.

И зар то није у интересу вароши и оне општине где ови људи живе и зар није у општем интересу нашега народа, да они сами плаћају кућу и канцеларију за свој персонал, и према свему овоме, господо, правда и сви општи интереси нашега народа од нас захтевају да се предлог Виће Радовановића усвоји, јер је са свим уместан и молио бих Скупштину да га и она овакав какав је т. ј. од корице до корице прими. Ово сам сматрао за дужност као посланик, о овоме предлогу проговорити, према господи из Београда која се овоме захтеву већине скупштинске противе, са својим излишним разлозима.

Известилац Вића Радовановић — Сматрам за дужност само да учиним једно објашњење. Не мислим да одговарам г. Обркнежевићу, јер њему су довољно одговорили господи предговорници. У грађевинском закону, у § 36. говори се о томе да је и општина вароши Београда дужна да прави извесна здања, и свакојак да је ово једна привилегија, коју је до сад Београд имао, што није плаћао кирију за квартове београдске. Ево како гласи глава III. у § 36. грађевинског закона.

III. О окружним, ереским и општинским грађевинама.

1. о окружним грађевинама.

§. 36. Сва окружна надлежатељства градиће изнова дограђиваће и оправљаће народ дотичног округа о свом трошку а средством приреза.

Досадања државна здања ових надлежатељства, заједно са земљиштима, на којима они постоје, уступају се народу дотичног округа у својину. (Замена од 24 октобра 1870. Збор. 23. стр. 164).

Исто тако и варош Београд градиће изнова, дограђиваће и оправљаће здања потребна за смештај судских надлежатељства за варош Београд.

Земљиште за подизање оваких грађевина може држава дати ако има. (Допуна од 3 Јануара 1883 год. збор 38, стр. 276).

Следствено томе, кад варош Београд мора градити судска здања, морао је градити и ова надлештва за полицијске квартове. Према томе одбор је имао пуно права и разлога да се на овај параграф позове и овакву измену и тумачење учини.

Председник — Претрес је свршен. Стављам на гласање. Ко је за то, да се тач. 2 усвоји, нека седи, а ко је против нека устане? (Већина седи). — Објављујем да је тачка 2. усвојена. С тим је свршен први претрес овог закона, а други претрес биће 26-ог о. м.

На реду је извештај финансиског одбора о зајму за војне потребе.

Изволте чути г. известноца.

Известилац М. Марковић прочита извештај одбора финансијског.

Председник — Има реч Ранко Тајсић.

Ранко Тајсић — Као члан финансиског одбора нисам могао пристати на овај нов зајам, а из ових разлога.

Ништа брже ни савршеније не излази него ново оружје, јер се данашње друштво вештина нарочито стара да што брже и усавршеније оружје измишља за уништење народа, а ретко која држава да прави зајмове под тешким условима рад куповања новог оружја, као што смо ми срећни дао Бог на својом зајму; и ако би ми куповали оружје са зајмом под невољним приликама, а као што ће по свој прилици отилата тога зајма трајати 30 год. онда ће резултат бити овакав. Пушке које будемо купили постаће неупотребљиве у току 10 година, јер ће их усавршеније оружје уништити, дакле кад

ми нисмо још ни половину зајма отплатили. Ја немам при себи прибелешку, али сећам се једне белешке како се ти системи оружја мењају. Ни један систем није трајао више од 5 а највише од 10 година, и одмах долази нов систем савршенији. То се потпуно показује и на систему оружја које имамо данас. Руске предњаче могу се данас купити за 8—10 гроша, а пибодијеве које су коштале много новаца могу се данас купити за 10 — 12 динара. Према томе врло лако можемо извести закључак докле ће вредити и мазур кокине пушке, већ сам видно у једном листу објаву нових и усавршених пушака, и више је но сигурно да ћемо се ми једног јутра наћи са једним добрим другом, а оно добро оружје на рачун кога смо правили зајам, биће неупотребљиво, због новог система оружја, које буде пронађен. Сад разуме се ако хоће држава да буде јака она треба да купује нов систем оружја, на наравно да прави и нов зајам, и онда можемо да баснословне крајњости која се не да видеги, као што смо и до сад у том погледу радили и дугове правили у ветар.

Србија је имала такав један прирез и узаконила га, после рата за оружни фонд, чини ми се он износи 1½ дин. на пореску главу. Државници који су били онда, предали су тај прирез да чувају а не да га стављају као хар у државну општу касу. Сума тога фонда годишње износи 1,000.000 динара, прирез за набавку новог оружја, па данас се ни он не исплаћује него се дугује министру војном, но не дугује се сав, јер су тај прирез унели у порезни закон у 34% приреза на остале дају министру војеном, по 400.000 дин. год. Да би се то после накнадило, решен је и прирез од 6 пара динарских, а то износи око пола милиона динара, и ако сад дозволите да се овај зајам учини нов, настаће ово што рекох. Оружје које будемо купили по скупе повце узете на зајам, постаће неупотребљиво, и на рачун новог система оружја, треба ће опет нов зајам да градимо. Мишљења сам да овај прирез 6 од сто треба строго да се чува на оно на што је намењен, и да се не дозволи да с њим ради као што су с њим Чета и Ракић радили. Овај прирез 6 од сто, који се даје данас, износи 800.000 динара и с оних 400.000 за оружни фонд, износи по закону свега 1,200.000 дин. то је годишње на оружје ново сачвим доста, истина без дијурна официрских, и на послетку ја бих дозволио један прирез засебан годишњи, на рачун набавке оружја, као што смо чинили кад смо куповали предњаче и одело. Али да се потпуно на којеквак безсавесан нов зајам, и да га не исплатимо ни за тридесет година, а после 10 година, опет да нов зајам правимо на цел наоружава новим оружјем, то не могу никад пристати.

То су моји разлози што сам одвојио мишљење, и мислим да и Скупштина овај нов зајам не сме да одобри.

Извештај — Господо, ово није никакав нов зајам. Овде се не тражи ни нов прирез, него ово је једно тумачење прошлогодишњег закона о прирезу на вавредне војне потребе. Прошле године, као што вам је познато, донет је тај закон, по коме се узима по 6 пара динарских на сваку пореску главу,

Кад је тај закон био на претресу и баш приликом другог читања, онда је генерал Лешјанин учинио једну напомену код члана 3, који гласи: „Овај ће се прирез наплаћивати, док се не намири сума од 10 милиона динара“. Господин Лешјанин је предлагао да тако остане и на другом читању. Но том приликом устао је г. Риста Поповић, који је био тада председник финансијског одбора, и вели кад су се у финансијском одбору споразумели да тај прирез остане докле се не исплати сума од 10 милијуна динара, и навео је за то разлог што вели, може се учинити позајмица на брзу руку, а може бити да ће се указати потреба, да министар војни узajмн неку суму новаца, и онда тај прирез може послужити као ануитет док се не исплати ова сума. То је Скупштина примила, а о томе можете се уверити и из стенографских белешака стр. 5042. Дакле, тако је влада мислила, да на основу овога приреза може учинити један зајам. С тога молим Скупштину да прими ово мишљење одбора.

Министар војни Рад. Милетић. — Као што сте чули, господо, ово није нов зајам, ово је само тумачење прошлогодишњег закона о прирезу за наоружање војске, а овим тумачењем хоће се да створи могућност, да се у једанпут дође до суме, која је потребна, те да се појача спрема војске и да се ова доведе на ступањ, који би одговарао нашим тежњама: да имамо тако спремну војску, која ће бити у стању, да у сваком тренутку може одговорити своје узвишеном задатку. То је у осталом потреба и сваке гране државне, али код војске спрема треба да је у најисправнијем, у најповољнијем стању. Што се пак тиче тога, што рече г. Ранко Трсић, да је овај зајам велико оптерећење и да га не треба примити зато што ћемо, вели, у будућности, одбацујући један систем оружја и усвајајући други, опет морати, да правимо нов зајам и тиме још више буџет оптерећујемо, на то имам да кажем да се то не може предвидети, јер је зависно од толиких чињеница, које се напред не могу знати ни узети у рачун. Војска, била мала, била велика, мора да се постепено развија, и изгледа да је војни принцип и спрема војске достигла у Европи врхунац. Некада је за походе било довољно неколико хиљада војника, данас се десетину пута више у дејство ставља; раније се рачунало с хиљадама, а сад већ долазе у рачун стотине хиљада и милиони. Свакојако за љубав такве претпоставке да се може нешто у наоружању и спреми војске некад изменити, не би смео ни један патриота спрему војске одлагати, и докле ће та трајати и расти то се не може предвидети. Токо исто, техника се гигантским кораком креће. Оно оружје, које смо пре десет година ценили као врло добро, према данашњем савршенству једва се може и у сравање узети с новим; докле ће и то савршенство напредовати, не може се предвидети, ма да изгледа, као да се техника овде прикучује своје крају, или бар тачци дуже стагнације. Може бити да ће се још у баруту учинити неке измене и усавршавање, али и то може да траје још неко време, па ће се морати доћи до резултата дужетрајних. Јер и техника, као и вештине и изналасци имају свој замај и неки пут се веома брзо крећу и дођу у томе полегу до висока степена, али одатле треба времена, треба поколења, па да се на ново у напред крену. Но то, господо, не искључује, већ налаже дужност држави, да буде спремна за одбрану своју и за заштиту својих интереса.

Потреба је битна, њу вршити, значи појмити дужност за времена, а, ко појми дужност кад треба, тај неће бити изненађен, кад га снађе опасност и прилике нагнају да брани националне и државне интересе. Према томе ја налазим да би било веома штетно одбацити овај предлог, јер ко сад хоће овде да штеди, доцније ће стогоубо плаћати, за то молим Народно Представништво да изволи усвојити мишљење одборске већине.

Милан Бурић — Сматрао бих за смртни грех, кад не бих узео реч као нар. посланик у овако важном питању.

Ја пре свега знам, да је задужење у опште непопуларна ствар, као што знам да оружање није никакав производан рад; али, господо, сви ћете признати да, од како је света и века, поједине државе имају и своје засебне интересе. Кад погледамо шта раде велики народи, да очувају своје слободе и независност, видећемо, да они троше на војску не само милионе него милијарде, и да им милиони младих људи стоје оружани у касарни, а све за то, да своја права сачувају, а у извесним приликама, и туђа права пониште.

Знамо да Србија има свој историски задатак, који јој признају све европске државе, а тим пре, ми као народни посланици, то треба да знамо. Но, да би Србија могла да изврши тај свој задатак, и да сачува своје слободе, она мора да се оружја и да се угледа на друге народе, који имају на окупу милионе бајонета.

Појимајући свој историски задатак, Народна Скупштина још прошле године решила је овај прирез, који се сад тражи, да се на њега може дићи један капитал, те да се наша стајаћа и народна војска усаврши и наоружа. Свакако признајем, да је принцип нашега народа, да не држи само 20 батаљона наоружане војске, него да то наоружање пренесе и у народ, и да испуни ону заветну мисао, коју су наши стари гајили,

Па кад је то тако, ја се не стидим ни јавнога мњења, а не презам од народа и понављам да би као нар. посланик учинио грех, кад не бих одобрио својим гласом, да се овај зајам учини, те да се војска спреми, како би у часовима опасности могла своју слободу сачувати, и историски задатак извршити, а то се може очекивати само онда, ако на време будемо нашу војску наоружали. Кад то учинимо, онда ће се о нама водити рачуна и код других народа, јер у часовима одсудним, у колико буде која држава спремна и удружена са другим државама, у толико има права на награду и определење своје добре будућности.

Ви, господо, знате да пре неколико година, кад се догодио рат на Сливници, како је много Срба уздануло, да не би било пораза; не би српско јунаштво било понижено и постиђено, да је војска српска била добро наоружана и спремна, т. ј. да је имала муниције. Тај прекор ће ићи с колена на колена и падаће на ондашње управнике, јер они нису хтели да даду народу у време оно, што им је требало дати, а после, кад су понижени, они су плаћали скупо, крвљу својих синова. И с тога ја мислим да садашња Скупштина и влада не може ићи тим путем, већ путем, који је у интересу земље, њених слобода, самосталности и историског задатка. С те тачке гледишта ја сматрам да је потребан овај предлог, да се што пре наша војска усаврши, и да на глас војничке трубе, брани не само част и име српско, него да испуни и историски задатак свој — уједињење и ослобођење целог Српства.

Ви се сећате, како су се храбра браћа Недићи у првом славном устанку под Карађорђем борили на Чокешини, и својим јунаштвом разагнали турске чете, но кад им је муниције nestало, они се стану дозивати, и за један фишек давали су по дукат. Но, шта је било онда? Чим су Турци то чули, да је фишека nestало они се врате, и онда су пала два брата Недића. Њихов споменик, и ако је мали, он је велики у срцу српскога народа као Леонидин на Термопили.

Ми не смемо да се плашимо никаквих жртава, баш са оног гледишта, што Ранко рече, да је оружје данас једно а сутра ће бити друго, јер ако се ми сад не наоружамо, као што треба, Европа нас неће за то чекати и казати: е сад је Србија готова да ратује. Ваш с тога гледишта, ја предлажем да овај предлог у интересу земље треба да примимо, и ја ћу гласати за предлог одборов.

Јосим Павловић — „Ко хоће мира, треба да је спреман за рат.“

Тај разлог важи данас, за то се Европа на све стране оружа. Па са тога разлога Народна Скупштина прошле године одобрила је један прирез од 60 п. д., да се набави оружје за нашу војску. Али, господо, то није довољно, јер ми смо имали пушке других система, као што су: маузерове, берданке, па за тим: репегирке, а после тога долази измена у банату, и сад има некакав „бездимни“ барут. Дакле оружје у усавршању напредује, а набавља се овим прирезом, но ипак се не може набавити оружје првог система. Кад то кажем, одмах ћу да кажем и то, да се зајмом од 10 милиона не може ово постићи, већ би се прирез требао да подиже, и са тога ја сам противан овом задужењу. Сем тога ако би било неких ванредних прилика, па министар тражи да се набави ново оружје, онда би ми морали да се задужимо још понова, и ако овај дуг нисмо одужили. С тога ми треба овај прирез постепено да трошимо и да га чувамо у резерви, па ако се покаже нужда, онда да одобримо министру, да може ово да употреби. Са ових 10 милиона не може се ништа учинити, јер знам да смо за бугарски рат одобрили 24 милиона, па је потрошено не 24 него 41 милион. С тога се ја бојим, да ово ефективно не значи 15 милиона, а кад се исплаћује изађе на 30 милиона. Ја сам с тога противан овом зајму, и мислим да треба само да се даје овај прирез, а ако наступе потребе, лако је учинити зајам.

Радисав Митровић — Сви смо ми сложни у томе, да је нама потребна добро оружана војска у овим приликама, али опет ја ћу изнети разлоге, са којих сам противан овоме зајму.

Ми смо лањске године одобрили прирез од 6 п. д. за набавку оружја. Тај смо прирез одобрили једино у цели тој, и

могли смо пред народом тај прирез правдати тим, што ће се народна војска наоружати; и ми смо на тај рачун прирез одобрили. Но шта видимо сад? Народна војска иде на вежбања без оружја. Тамо из окр. магацина прима оружје и после свршеног вежбања предаје га натраг, и ту дангуби се 2 дана па онда опет иде кући празних шака.

Дакле то један разлог, са кога ћу бити противан овоме зајму, јер докле се народна војска не наоружа овим пушкама што их имамо никако се не може овај зајам да правда, јер и онај прирез, који смо лањске године одобрили, правдали смо код народа тим, што ће се народна војска наоружати. Па шта би сад радили, кад би нас народ питао о овом новом зајму?

Други је разлог, да против овога зајма гласам, тај, што знам да је оружје већ прилично набављено, и да није тако хитна потреба да се сад набавља, а поред тога лањске године ми смо одобрили преко пола милиона динара за грађење барутане на Расини, па дакле ни за барут нам није велика потреба.

Са ових разлога, ја мислим да није нужно, да се задужимо. Сем тога ја налазим у пројекту, да није одређено, докле ће се овај зајам продужити, јер он се може закључити за више времена. Ми знамо, лањске године, кад смо одобрили онај прирез стављено је, да ће он трајати 10 година, међутим за овај зајам није одређено, колико ће трајати, и онда прирез мора остати све дотле, док се зајам не исплати, а то може трајати и 20 година.

Мин. војни Рад. Милетић — Кад би се, господо, могло са овом сумом новаца, која се добија годишње од овог приреза, у кратком року извршити она спрема, која је потребна, па да се смело може тврдити: војска је потпуно спремна, да врши све своје многостручне функције у свако доба и под свима околностима, онда би ја пристао на то; или кад би нам ко могао да јамчи, да ће мир трајати 10, 15 и више година онда би могли дозволити, да се с малим средствима понајлак војни елеменат развија. Али, господо, нема тога човека у свету, који би могао то сигурно погодити, тим мање, што видимо с каквим напором раде државници, да се мир одржи; што видимо да се мир, који се одржава, држи непо ремећен само великом исправношћу снага појединих сила. Тамо где је слабост, тамо ће бити попуштања, а тамо ће бити и casus belli. Дакле, да не бисмо били изненађени догађајима нужно је и треба да попуњимо нашу војну спремност. Ми смо, истина, и сад у главном спремни, али морамо попуњити извесне недостатке, па да можемо казати: потпуно смо спремни и увек готови, да можемо у сваком тренутку стати под барјак и вршити дужност, коју нам отаџбина и Краљ налажу.

Један од господе посланика помену овде народну војску. па баш овај је зајам и потекао због ње. Како ћемо ми извести прву класу народне војске, ако јој не даме артиљерију? Зар да не здружимо снагу ове наше храбре пешадије с артиљеријом, него да је пошљемо саму с пушком у руци да се бори против противника, који има и артиљерију и пешадију? То би био тежак задатак, и баш са тога, да се овај елеменат, ова храбра наша пешадија може оснажити са артиљеријом — ваља предлог усвојити.

Друго долази општа спрема за одбрану земље. Данас раде на наоружању и спреми и велики и мали народи, и снажни и слаби, и богатији искуством, и славни по историји; сви они не жале да улажу огромне суме за одбрану своје земље, па и ми пред таквом нужношћу не смемо стајати скрштених руку. Те ствари треба регулисати благовремено; није свеједино, да ли ћемо то уредити у року од године дана или после петнаест година. Међутим за ту спремност треба и новаца и времена. Ето зашто молим Скупштину да усвоји предлог већине одборске.

Јован Милић — И ја ћу, господо, да проговорим неколико речи код овог пројекта, а нарочито ћу да напоменем, како смо ми сви викали на ове зајмове и дугове, кад су их напредњаци правили. Напредњаци су задужили земљу и ми смо се бојали, и говорили како пропада земља, како пропада народ и никако се не може одужити. Ми смо то осуђивали и не треба тим путем да пођемо. Ја нисам противан томе мњењу да треба да се оружамо, али напоследку да извршимо

наоружање прирезом, а не задужењем; јер ја нећу да чујем, да нам се каже, да смо задужили ову земљу, ми то не смејемо чинити и ја никад више нећу гласати за какав зајам

Ранко Тајсић — На првом месту хоћу да скренем пажњу Скупштине, да за једну Скупштину не могу бити ме-родавне стенографске белешке код постојећег закона. Најпре ћу да прочитам у закону она 2 члана, која су донесена о прирезу, те да се не може казати, да је решен лане зајам и т. д. Чл. 1 у том закону гласи овако:

Чл. 1. За ванредне војиве потребе српске установљава се ванредни прирез од 6 пара динарски на сваки динар непосредне порезе који ће се прирез уз непосредни порез наплаћивати уз свако пољође.

У чл. 3 каже се по колико ће се наплаћивати порез, сво како каже 3 члан.

Члан 3. Овај ће се прирез наплаћивати док се не исплати сума од 10 милијона динара, и неће се моћи ни нашта друго употребити, сем потреба предвиђених у првом члану овога закона.

Дакле, као што видите стенографске белешке пред овим јасним законом, који је добио потврду, не вреди ништа, кад овај закон не говори о зајму него о порезу, како ће се и на који начин, да покупи 10,000.000 динара и наређује, да се не може ни једна пара утрошити ни на што друго, него на војне потребе.

Против зајма сад намењеног био сам нарочито из ових узрока: 1.) Што ми од тога приреза добијам 800.000 дин. годишње — то је чист рачун; затим добијам 400.000 дин. из онога старог фонда, који су нам привезли у оштуту касу, дакле то свега износи 1.200.000 годишње, и то је чист приход, који има данас оружни фонд. Са 1.200.000 дин. па и да изоставимо оних 200.000 дин. само са 1.000.000 динара, ако се хоће да набавља оружје и притом народ да њиме редује, може се потпуно подмирити потреба за једну државу онолику, колика је наша. Она дакле с том сумом може потпуно себе да наоружа. А ако се усвоје они разлози, који су пали овде за нов зајам од 10.000.000 дин. набавиће се оружје, наплатити добри подвози и дијурне и оружје исквариће се за неку годину и онда ће требати понова зајам и оружје?

Као год, што сељак треба да размисли код своје њиве и ливаде при задужењу, тако исто мрра мислити и државник у држави а и посланик народни па да направи залудне дуге сем кад личног рачуна има — као што је Србија о томе срећна. Г. Бурић са својим патриотским говором почео је овако: „сматрао бих за смртни грех, кад неби зајам одобрио и т. д.“, али ја бих сматрао за највећи грех, кад и ја и моја фамилија, не би био раван патриота најбољем србину; али сматрао би за смртни грех и то кад би овакав зајам некористан потписао, јер нема смисла да оптеретимо наше финансије, кад већ постоји прирез на наоружање. Мени изгледа чудно, докле се мисли са овим задужењем. Доводити у везу ово наоружање, и овај зајам са Сливницом и ратом бугарским то нема места, јер то вије био народни рат; по то је био рат краља Милана и напредне странке; то је бије званичан рат а није био народни бити је употребљена сва снага народна; а и оно нар. сваге што је употребљено види се како је разумно употребљено из овога: што је више наших војника поцркало од зиме, док је отишло до границе, него од самих Бугара. Није битка била изгубљена онда због оружја, војници су и ако их је било мало само из касарне имали оружја пушка али нису имали чиме да их цуне. То значи имати брашна, али немати воде и ватре; или имати дрва а немати ватре да се потпаде. Због тога нема оправдања говорити: да не би било онако, као 1885 год., треба дозволити овај зајам.“ То нема свог оправдања, јер је и онда и јошт већи зајам учињен. Што каже Радисав Митровић, то је жалостан догађај, да војници иду на вежбање и враћају се са вежбања са голим рукама и батинама и док примају оружје дагубе два дана и док предају такође дагубе два дана па као не-

верници иду кући. Ово је тугоба за војску и народ, ово је као оно што у чаршји млада господа и госпођице узму сељачку пошњу под кирију за једну ноћ и сутра дан врате па квит нит су постали србљији нити су били сељаци. Мени се чини, да држава има леп углед код осталих држава, овај је услов: да је јака у финансији да је богата, да је потпуно у свом унутрашњем животу сигурна, да су јој земљоделство и занати добри и кад је тако уређена једна држава, онда ће јој се сви јављати за пријатеља. Из ових мојих разлога ја сам био противан томе зајму и бићу и сад противан и нико ме не може убедити да је користан, већ најштетнији од сваког зајма и гласаћу против зајма.

Сава Величковић — Прошле године Народна је Скупштина донела закон за прирез од 6 пара за наоружање народне војске и ако се одобри овај зајам од 10 милијуна динара, онда је питање, да ли ће ових одобрених 6 пара приреза бити довољно за исплату овога зајма. Ја мислим да тај прирез неће бити довољан, и с тога, ако је потреба, да се народна војска наоружа, ја мислим да је боље да се одобри већи прирез за наоружање, а да се не одобри овај зајам. За то сам противан овог зајма.

М. Лешјанин — Пре свега хоћу да одговорим г. Ранку Тајсићу па оно што он рече да не може никако пристати на овај зајам, због тога, што се оружје често мења, и што може бити, неће проћи ни 10 год. па ће требати неко друго оружје да се набавља и мораће да се прави други зајам. Заиста, господо, у последње доба техника оружја тако се развила и усавршила да су све државе, да би савремено биле наоружане, морале остављати дотадање оружје, па се наоружати са бољим или бар равним оружјем ономе, које имају друге напредније и суседне државе. Неки од вас, господо који сте били у Скупштини 1880 год. сетиће се да сам ја као мли. војни тада поднео био предлог Народној Скупштини и она га је примила, да се набави савремена пушка за нашу војску у 100.000 комада која још и сад постоји и о којој се никако не може казати да не одговара свима условима, који се захтевају од једне ваљане пушке. Ја сам тада у уговору ставио једну пушку као услов: ако би која год држава европска, за време док траје лиферирање тих (100.000) пушката, прешла на наоружање са магацинским т. ј. пушкама из којих се 5—6 и 7 пута пуца, да се онда са уговорачем може изменити уговор у толико да са остатком не предатих пушката пређе на магацинку. Но при свем том, што је лиферирација трајала више од две године дана, за то време ни једва држава није усвојила магацински систем Управо може се казати да тај најсавршенији систем магацински није ни до данас у велико уведен. Многе су државе чиниле пробе са њима а и сад то чине, троше гдне суме на испитивање, наоружавале су само по неки и неки део своје пешадије. Али још се нису решили да ли ће прећи на магацински систем или не, јер овај систем у колико има своје велике врлине у толико има и своје мане. Најглавнија је мана та, што се врло брзим пуцањем муниција на скоро утроши па је тешко понућавати је у оној мери у колико је то потребно и војници могу остати у сред боја без муниције а нарочито при војницима за време борбе. Дакле ја дозвољавам да може наступити онај случај, који је навео г. Ранко Тајсић, али то је једна недаћа, која се неће догодити само нама, него и свима другим државама, премда су веће државе имућније и могу то лакше поднети, али на сваки начин морамо и ми, хтели не хтели са њима напредовати. Ми не смејемо никако дозволити да оне државе, нарочито суседне, са којима можемо доћи у судар, имају боље оружје него што га ми имамо, јер ако са таквим оружјем изађемо пред непријатеља, онда је сигурно да ћемо бити побеђени.

(НАСТАВИЋЕ СЕ)